

Znalost cizích armád jako předmět výchovy vojenských těles.

Tak zní překlad nadpisu nedávno uveřejněného článku v německém odborném listě „Militär Wochenblatt“, jehož autorem je generál por. m. sl. E. Fleck. Propaguje myšlenku, že jak důstojníci, tak i mužstvo říšské obrany musí znáti armády sousedů Německa. Kromě znalosti organisace a způsobu boje armád sousedních států má na mysli také určité zeměpisné vědomosti o těchto státech. Od důstojníků požaduje mnohem více. Navrhuje, aby o tomto tématu bylo jim přednášeno častěji a uloženy jim v zimních měsících písemné práce. Při válečných hrách doporučuje jedné straně přede-

psati občas válečné složení a způsob boje některé armády. Při tom ovšem předpokládá důkladné studium vojenského zřízení této cizí armády předem jak u ředitele cvičení, tak i u účastníků obou stran. Při rozpravě o takovém cvičení by musily býti vystiženy charakteristické vlastnosti cizí armády, její přednosti a její nedostatky, pak zásadní rozdíly mezi armádami cizími a armádou vlastní. Toť smysl a obsah článku německého generála.

Shora uvedené myšlenky nezdají se mi tak úplně bez ceny, aby si nezasloužily povšimnutí a zkoumání, zda by se nedaly aplikovati také k prospěchu naší armády. Uvažujme o nich! Pro naše poměry by bylo možno požadovati znalost cizích armád jen od důstojnického sboru a snad i od sboru rotmistrů; nikoliv od mužstva. Krátká presenční služba našich vojinů činí to nemožným. Jinak je tomu u armády německé při 12leté vojenské službě. Je beze sporu, že by znalost cizích armád každému velitelskému sboru jednou ve vážné chvíli značně prospěla. Kdo se zúčastnil světové války, může potvrditi, že v žádné armádě soupeřících skupin neměli důstojníci trupy dostatečných vědomostí o organisaci, způsobu boje a o zvyklostech svých protivníků, ba ani ne svých spojenců. Poukazují na př. na představu, jakou měli rakousko-uhersí vojáci a důstojníci o kozácích nebo jak nedostatečně oceňovali i vyšší vůdci — sám generalisimus Potiorek — srbskou armádu. Teprve průběhem války se leccos pochytilo, můžeme však říci, že i to pro důstojníky vojenských těles vždy nepostačovalo. Zeměpisné znalosti o cizích státech byly jen velice povšechné. Nezavinily tyto nedostatečné vědomosti důstojníků obou nepřátelských skupin také zbytečné lidské ztráty? Soudím, že můžeme na tuto otázku odpověděti kladně. Také proto považuji znalost armád ve válce — alespoň pro důstojníky — za nezbytnou a mírovou výchovu v tomto oboru za žádoucí.

Pokusím se naznačiti cestu, která by k tomu cíli vedla, přihlížeje k poměrům a potřebám naší armády. Domnívám se, že bychom měli obrátiti své zraky předně k armádám našich spojenců, tedy aspoň k státům Malé dohody. Řekl bych, že je vlastně naší povinností znáti alespoň organisaci, výzbroj a způsob boje armád, po jejichž boku můžeme jednou bojovati. Pak bychom mohli teprve studovati vojenská zřízení sousedních armád a konečně i jiných armád. Pohlédneme-li na mapu Evropy, musíme si uvědomiti, o které armády bychom se měli zajímati. Rumunsko o hraničí s těmito státy: s Maďarskem, Jugoslavií, Bulharskem, Ruskem, Polskem a ČSR. Jugoslavií obklopují tyto státy: Italie, Rakousko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Řecko, Albanie. Připočítáme-li k tomu ještě naše sousedy a Francii, zjistíme, že by šlo o dvanáct cizích armád, o kterých by měli míti důstojníci určité znalosti. K tomu by se připojil ještě nezbytný požadavek znalostí vojenského zeměpisu všech dvanácti států. Bylo by to zajisté zatížení důstojníků, konajících namáhavou službu u vojenských těles nebo v štábech.

A přece by se dalo získati mnoho vědomostí pozvolným studiem podle určitého systému. Zásadou by musilo býti: požadovati jen o některých armádách větších znalostí, tyto v rozsahu podle důležitosti velitelské funkce toho onoho důstojníka. Předně by musil býti již ve vojenské akademii zaveden nový předmět „Organisace cizích armád a vojenský zeměpis jejich států“. Při tom by se kladla

váha na studium armád států Malé dohody a našich sousedů. Pokládám toto rozmnožení studijní látky vojenských akademiků za zcela možné, zvláště teď, když se přijímají do akademie jen frekventanti, kteří sloužili nejméně jeden rok presenčně a absolvovali již skoro vesměs školy pro důstojníky v záloze. U těchto mladých mužů, kteří musí získati ještě mnoho vědomostí o vlastní armádě, bylo by třeba hlavně vzbuditi zájem o organizaci cizích armád a vojenský zeměpis cizích států. Tuším, že se nyní na vojenské akademii vůbec zeměpisu nevyučuje.*)

Dále by musilo býti požadováno od důstojníků zbraní, aby soukromým studiem zdokonaľovali své základní znalosti o cizích armádách a vojenského zeměpisu. Takové znalosti se dnes u důstojníků-trupierů neoceňují, a proto je též o ně malý zájem. Kruh řadových důstojníků majících zájem o organizaci cizích armád je poměrně velice malý, vojenská odborná literatura cizích států je důstojníky většinou málo sledována, dílem pro neznalost cizích jazyků, dílem pro malý počet překladů cizojazyčných vojenských knih. Ale budme si upřímní: také proto, že znalost vojenských věcí mimo okruh vlastní působnosti není u důstojníků řadových oceňována a nepřináší žádného uznání. Kdo však jeví snahu získati znalosti o cizích armádách, ačkoli nezná cizí řeči, má k tomu prece jistou příležitost. Vojenské rozhledy přinášejí v statích Vojenství doma a v cizině, Z cizích revuí a v recensích cizojazyčných spisů cenné zprávy o armádách. Také Vojensko-technické zprávy a Důstojnické listy zaznamenávají občas zajímavé poznámky o cizích armádách, rovněž časopis rotmistrů Hlas národní obrany.

Jsem toho názoru, že by se u vojskových těles měly konati přednášky na toto téma. U každého pluku (samostatného oddílu) by se našel jistě alespoň jeden důstojník, který by jevil zvláštní zájem o organizaci cizích armád, sledoval by jejich další vývoj. Měl by to býti důstojník, který by znal tento obor, studoval by jej, dovedl by skutečně přednáseti a nespokojil by se jen přečtením přednášky. Upotřebiti při přednáškách často diapositivů, náčrtů a diagramů by se doporučovalo. Době pro přednášky by bylo vyhrazeno zimní období, hlavně měsíce duben až červen. V těchto měsících jest jen jeden ročník ve zbraní, a nízké početní stavy dovolují až do příchodu záložníků menší počet důstojníků při zaměstnání. V uvedené době by mohly býti též zřízeny kursy vojenského zeměpisu, povinné pro všechny důstojníky zbraní. Později pak, až by se tato nová výchova vžila, předpokládala by se znalost základní organizace armád spojenců a sousedů u všech důstojníků, a měla by býti při každé příležitosti přezkušována. Po dosažení tohoto cíle mohli bychom postupně pokračovati k studiu způsobu boje té oné armády při aplikačních cvičeních. Krátké poznámky o způsobu boje cizích armád, které by měly jen vztah na právě probíranou fázi boje, zpestřily by aplikační cvičení, a bylo by i více zájmu o ně. Konečně bychom se mohli pokusiti uskutečniti myšlenku předepsati jedné soupeřící straně válečné složení a způsob boje některé cizí armády při válečných hrách vyšších velitelů.

Ve velitelských kursech, které mají za cíl sjednotit názory v taktice naší armády, jinak říkajíc vytvořit jednotnou doktrinu v dů-

*) Poznámka redakce: Vyučuje se mu v rámci předmětu „Nauka o terénu a vojenský zeměpis“.

stojnickém sboru, by musilo býti také pamatováno na organisaci a způsob boje cizích armád, v každém případě však na armády spojeneckých států. Nyní, kdy se doba trvání velitelských kursů prodloužila na devět měsíců, dalo by se studium tohoto předmětu snad uskutečniti. Doporučovalo by se přednášeti o organisaci cizích armád jen informativně a ke konci kursu podělití frekventanty určitými statistickými daty. Pořádání přednášek v těchto kursech o vojenském zeměpisu cizích států by bylo žádoucí. Velitelský kurs by byl pak ukončen alespoň týdenním pobytem u některé armády spojeneckého státu.*) Absolventi velitelských kursů by byli povinni znalosti nabyté v kursech a zkušenosti získané u spojeneckých armád rozšiřovati u trupy. Též v jiných kursech, jako střeleckých, kulometných, spojovacích, plynových atd. by se mohlo vedle speciálního výcviku vlastního, poukázati na tento výcvik v některých armádách cizích.

Ani na důstojníky v záloze by se nemělo při této výchově zapomínati. Ve školách pro důstojníky v záloze nelze ovšem na tuto výchovu pomýšleti, neboť tam se seznamují frekventanti teprve s organisací a způsobem boje naší armády. Při příchodu k vojenským tělesům a za cvičení ve zbrani by jim jistě nebylo na škodu, kdyby byli přítomni oné výchově po boku aktivních druhů. S úplným pochopením pro nutnost znalosti organisace cizích armád a snad i vojenského zeměpisu určitých států bychom se setkali jistě u záložních důstojníků v instrukčních kursech. Tam by se dalo častěji promluvit na toto téma. Neustálá suchopárná taktická věda o způsobu boje nižších jednotek, přednášená většinou v instrukčních kursech pro důstojníky v záloze stejně všechny účastníky nespokojuje. Chodí-li záložní důstojník do instrukčního kursu po několik let, ustane obyčejně v pravidelné docházce, neboť se nepřednáší nic nového. Přednášky o organisaci cizích armád by přinesly změny při vyučování a jevil by se o instrukční kursy větší zájem. Vsunutí tohoto učiva do programu instrukčních kursů by musilo býti dobře promyšleno. Doporučovalo by se jen přednášeti o organisaci a způsobu boje spojeneckých armád. Tím není řečeno, že by nemohlo býti také upozorněno na některé zvláštnosti a organisací novoty u armád sousedních. Předpokladem zdárné výchovy záložních důstojníků v instrukčních kursech v uvedeném oboru by byla vhodná volba přednášejícího důstojníka. Každý se k tomu nehodí, i když by měl třeba diplom důstojníka generálního štábu nebo výtečnou kvalifikaci. Je vůbec otázka, zda by se pro tuto výchovu záložních důstojníků nehodili lépe starší zkušení důstojníci v. v., kteří se osvědčili již v tomto oboru za aktivní služby. Měli by také více času věnovati se tomuto úkolu. Že by se mnohý z důstojníků v. v. této práce s ochotou ujal, je více než jisté. Důstojníků přednášejících o organisaci cizích armád v instrukčních kursech záložních důstojníků by nesměl býti velký počet, aby se postupovalo při této výchově u záložních důstojníků co možná naprosto jednotně v celé armádě. Jeden anebo dva důstojníci každé divisní oblasti by objížděli veškerá místa, kde jsou zřízeny kursy pro záložní důstojníky. Aby bylo zaručeno, že tyto přednášky budou cenné, musil by býti jejich obsah dříve přezkoušen a schválen. Domnívám se, že by záložní důstojníci s povděkem kvitovali, kdyby byl do učebné osnovy instrukčních kursů zařaden předmět o orga-

*) Poznámka redakce: Situace našeho vojenského rozpočtu to nedovoluje.

nisací cizích armád a tím jim bylo umožněno nahlédnouti do rámce organisace a způsobu boje alespoň spojeneckých armád. Také záložním důstojníkům nemůže býti jedno, jakému organizačnímu vývoji podléhají spojenecké armády, po jejichž boku mohou i oni bojovati a umírat.

Podobným způsobem, jak jsem shora načrtl, by se znalost cizích armád poznenáhlu u našich vojskových těles vžila, což by značně prospělo armádnímu vedení za války. Nepotřebovali bychom si pak mnohé znalosti o armádách cizích států teprve draze vykupovati. Rozšířilo by se vojenské vzdělání důstojníků a prohloubily dosavadní znalosti zeměpisné. Ve styku s občanskými osobami by získané znalosti mnohým důstojníkům značně prospěly. Dosud jsem měl na mysli jen důstojníky řadové. Do jaké míry by se měly tyto znalosti vztahovati i na důstojníky generálního štábu, o tom nehodlám uvažovati. Myslím však, že vědomosti nabyté o cizích armádách na válečné škole vyžadují prohlubování po dobu celé vojenské služby a měly by býti též předmětem při právě zavedených zkouškách na podplukovníky a plukovníky generálního štábu. Tato úvaha je myšlena jako dlouhodobý program, a proto by bylo žádoucí začít ji prováděti co možná nejdříve. Není psána jen pro důstojníky zbraní, nýbrž také proto, aby si ji povšimli odpovědní činitelé, zejména příslušný odbor hlavního štábu, který má možnost návrh realizovati. Bude-li hlavní štáb s myšlenkami, které jsem uvedl, alespoň zhruba souhlasiti, splnily tyto řádky svůj úkol.

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ

Kpt. J. M. Blíženec:

Jugoslávský zákon o obraně země.

Válka 1914—1918 projevila se jako boj nejen armád, nýbrž veškerých národních vrstev.

Všeobecné přesvědčení dneška je, že k dosažení válečných cílů je třeba zaměstnati veškeré síly národní a v mnohých státech toto přesvědčení je zdůrazněno vydáním „Zákona o obraně státu“ v té neb oné formě.

Znám je zákon americký, anglický, francouzský, italský. V zemích, kde zákona dosud není, je postaráno o zajištění mobilisace veškerých sil národních (průmyslových, zemědělských atd.) různými samostatnými zákony nebo předpisy.

Ve většině států je vyjádřena součinnost veškerých státních resortů a národních sil zřízením „Rady národní obrany“, v níž za předsednictví hlavy státu nebo předsedy vlády jednají zástupcové všech odvětví národního života.

14. července t. r. byl prohlášen v království Jugoslavie „Zákon o obraně země“, jehož obsah v hrubých rysech tu podávám.

Pro ochranu a obranu země bude použito veškerých zdrojů země a veškerých materiálních prostředků státu i jeho příslušníků.

Pro úplné a racionální využití veškerých zdrojů a prostředků provedou se v míru nutné přípravy pro všeobecnou mobilisaci státu. Všeobecná mobilisace státu zaujímá mobilisaci vojska, dopravy, financí, průmyslu, zemědělství a mobilisaci pracovníků.